

Q&A Wijziging Wet gemeentelijke schuldhelpverlening

Vraag en antwoord over de nieuwe wetgeving en de gevolgen

ALGEMEEN

Waarom wordt de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (hierna: Wgs) gewijzigd?

De wijziging van de Wgs faciliteert twee doelen:

1. Betere ontsluiting van persoonsgegevens als middel om schuldhulpverlening effectiever te maken;
 - a. Voor schuldhulpverlening is veel informatie nodig over de (financiële) situatie van de inwoner.
2. Vroegsignalering als wettelijke taak verankeren in de wet en gegevensuitwisseling tussen woningverhuurder en de gemeente met als doel vroegsignalering mogelijk maken.

Daarnaast wordt de toegang van zelfstandigen tot de schuldhulpverlening verduidelijkt.

Wat wijzigt er precies?

De huidige Wgs gaat ervan uit dat inwoners zelf informatie aanleveren, zodat de gemeente hier vervolgens een plan van aanpak voor schuldhulpverlening mee kan maken. Deze inlichtingenplicht, zoals verankert in artikel 6 Wgs, werkt vertragend en leidt tot langere wacht- en doorlooptijden. Om die reden is in de wijziging opgenomen dat schuldhulpverleners eenvoudig zelf digitale informatiebronnen kunnen raadplegen, zoals bijvoorbeeld gegevens over iemand schulden, salaris en andere inkomsten.

Daarnaast komt er een Besluit wet gemeentelijke schuldhulpverlening waar signalen aangewezen worden op basis waarvan schuldhulpverleners uit eigen beweging een intakegesprek moeten aanbieden aan inwoners met schulden.

Kan ik de uitvoering van schuldhulpverlening nog steeds uitbesteden?

Het college kan zowel de uitvoering van de Wgs als besluitvorming in het kader van de Wgs mandateren aan gespecialiseerde schuldhulpverleners. De wijziging Wgs verbetert wel de rechtsbescherming van inwoners die met schuldhulpverlening in aanraking komen. Expliciet is bepaald dat het college verantwoordelijk blijft, bijvoorbeeld voor het behandelen van klachten.

Wanneer treedt de Wet in werking?

Per 1 januari 2021 treedt de wet in werking.

Welke andere wetgeving houdt direct verband met de Wet?

Op 1 januari 2021 treedt ook het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening in werking. In het Besluit worden de signalen aangewezen die aanleiding zijn voor het college om uit eigen beweging schuldhulpverlening aan te bieden.

De gewijzigde Wgs raakt ook de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (WvBvv). In het plan van aanpak Wgs (artikel 4a) moet de gemeente ook de berekening van de toegepaste BVV opnemen. In dat kader moet de gemeente de toegepaste BVV kunnen berekenen. Documenten over de WvBvv, de rekenregels en techniekeuze zijn te vinden op de site van VNG Realisatie.

Waar kan ik terecht met vragen?

Vragen kunnen worden gesteld via schulden@vng.nl of via 070- 373 8232

GEGEVENSUITWISSELING TEN BEHOEVE VAN VROEGSIGNALERING

Waarom wordt vroegsignalering expliciet als taak van gemeenten opgenomen? Gemeenten deden dit toch al?

In de huidige Wgs staat vroegsignalering niet expliciet als taak opgenomen. Hierdoor ontstaat spanning met de Algemene Verordening Gegevensbescherming wanneer schuldhulpverleners persoonsgegevens willen gebruiken die zij van schuldeisers ontvangen. Deze juridische onzekerheid is een belemmering voor gemeenten om te investeren in of het opschalen van vroegsignalering. Dit is een onwenselijke situatie, omdat uit de praktijkervaringen blijkt dat contact met inwoners met schulden in een vroeg stadium werkt. Door vroegsignalering expliciet als wettelijke taak op te nemen wordt de spanning met de AVG weggenomen. Zo ontstaat voor gemeenten de wettelijke grondslag voor het verzamelen en verwerken van persoonsgegevens voor dit doel en kunnen gemeenten uit eigen beweging hulp aanbieden.

Welke signalen mogen gemeenten ontvangen?

In het Besluit Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (hierna: het Besluit) zijn zes signalen aangewezen die het college mag ontvangen om uit eigen beweging schuldhulpverlening aan te bieden:

1. Achterstand betalen huur;
2. Achterstand betalen drinkwater;
3. Achterstand betalen zorgverzekering;
4. Achterstand betalen elektra;
5. Achterstand betalen gas;
6. Achterstand betalen warmte.

Het door kunnen geven van huurachterstanden is aan te merken als een nieuw signaal. De andere aangewezen gegevens sluiten aan op de bestaande regelingen voor energie, water en zorgverzekering.

Wanneer mogen de aangewezen signalen naar de gemeente worden gezonden?

De schuldeisers – in deze de vaste lasten crediteuren – hebben een eigen verantwoordelijkheid en moeten een maatschappelijk verantwoorde incasso voeren. Dit betekent dat de schuldeisers de betalingsachterstanden pas melden aan de gemeente wanneer zij:

1. Tenminste eenmaal een schriftelijke betalingsherinnering gestuurd,
2. Zich ingespannen hebben om in persoonlijk contact te treden om de inwoner te wijzen op mogelijkheden om betalingsachterstanden te voorkomen en te beëindigen,
3. Gewezen zijn op de mogelijkheden voor schuldhulpverlening,

4. De bewijslast dat eerst sociale incasso is geprobeerd, ligt bij de schuldeisers. Dit is een inspanningsverplichting gekoppeld aan de mogelijkheid/bevoegdheid om gegevens te delen.

Hoe lang mag de gemeente de vroegsignalen bewaren?

De gemeente bewaart de ontvangen vroegsignalen zo lang als noodzakelijk. Uitgaande van de huidige praktijk lijkt maximaal zes maanden tot een jaar redelijk.

Binnen welke termijn moet de gemeente opvolging geven aan een ontvangen signaal?

De gemeente dient binnen vier weken een aanbod tot een eerste gesprek te doen. Bij bedreigende situaties, zoals gedwongen woningontuiming of beëindiging van de levering van water, is de termijn drie werkdagen.

Mag aan de schuldeisers teruggekoppeld worden wat er met het signaal is gebeurd?

Wanneer het hulpaanbod van de gemeente leidt tot een schuldhulpverleningstraject, krijgen schuldeisers een terugmelding en worden zij betrokken bij het vervolg.

Mogen betaalachterstanden van de lokale belastingen ook doorgezonden worden aan schuldhulpverlening?

Betaalachterstanden op de lokale belastingen is niet als vroegsignaal aangewezen in het Besluit. De reden hiervoor is dat inwoners met een dergelijke betaalachterstand al intern bekend zijn bij gemeenten. Gemeenten kunnen inwoners met een betaalachterstand lokale belastingen in beeld krijgen via een sociale incasso vanuit belastingen en indien van toepassing intern doorgeleiden richting de schuldhulpverlening.

Kunnen er nieuwe vroegsignalen bijkomen?

Het ministerie heeft aangegeven ruimte te behouden om te experimenteren en te innoveren met vroegsignalen. De mogelijkheid is gecreëerd om bij ministeriele regeling signalen voor een periode van 5 jaar aan te wijzen die door één of enkele gemeenten samen met de betrokken schuldeisers worden getest op het bereiken van inwoners met problematische schulden.

Vallen particuliere verhuurders straks ook onder de Wgs?

Ja, particuliere verhuurders kunnen straks ook contactgegevens van inwoners verstrekken wanneer er een achterstand is in het betalen van de huur. Ze zijn hiertoe niet verplicht. Particuliere verhuurders dienen voorafgaand aan het verstrekken van de gegevens aan de gemeente ook een sociale incasso te hebben uitgevoerd. Dit houdt in dat de verhuurder ten minste eenmaal een schriftelijke herinnering heeft gestuurd, zich heeft ingespannen om in persoonlijk contact te treden met de inwoner en hem heeft gewezen op de mogelijkheden voor schuldhulpverlening.

Moet een aanbod voor vroegsignalering ook altijd in het CKI gemeld worden?

Nee, vroegsignalering is een gerichte actie om in contact te komen met inwoners en ze hulp aan te bieden. Dit is dus de fase voorafgaand aan het stellen van de hulpvraag door de inwoner en het verzoek tot de daadwerkelijke toegang tot de schuldhulpverlening. Dit valt buiten de beschikking. Pas wanneer een inwoner ingaat op het hulpaanbod door de gemeente of zelf een hulpvraag stelt op het gebied van schuldhulpverlening, dient de gemeente te besluiten over de toegang tot de schuldhulpverlening. Pas als er een positieve beschikking wordt afgegeven moet worden gemeld aan het CKI.

Geldt de meldplicht aan het CKI straks voor alle gemeenten?

De meldplicht geldt straks op grond van artikel 17 van het Besluit voor alle gemeenten.

Is er al informatie beschikbaar hoe je als gemeente vroegsignalering kunt opstarten?

Er is een website beschikbaar www.vroegsignaleringshiv.nl waar je al heel veel informatie kunt vinden over het opstarten van vroegsignalering. Je vindt daar bijvoorbeeld project- en stappenplannen, voorbeeldteksten, werkprotocollen etc. Ook is er een community Vroegsignalering op de website van de NVVK. Iedereen, ook als je geen lid bent, kan zich op de community aanmelden en daar vragen stellen. Ook kun je op thema eerder gestelde vragen en antwoorden vinden.

GEVENSUITWISSELING BESLUIT TOEGANG EN PLAN VAN AANPAK

Is het noodzakelijk een verordening vast te stellen met betrekking tot de termijn voor afgifte van de beschikking toegang?

Bestuursrechtelijk gezien moet er wel een verordening moet komen. Het is waar dat gemeenten al gebonden zijn aan de termijn, zoals genoemd in de Awb, en dat artikel 4, derde lid is toegevoegd door een amendement van Peters en van Dijk. Maar de wijziging van de Wgs spreekt nadrukkelijk van een bij verordening vast te stellen termijn. Dit betekent dat de wet dus bepaald dat de termijn bij verordening moet worden vastgesteld. Bestuursrechtelijk gezien betekent dit dus dat de bevoegdheid rust bij de gemeenteraad en zij hierover moet beslissen – via een verordening. Medio oktober 2020 wordt door VNG een modelverordening gepubliceerd.

Verordening Wgs

De wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening bepaalt in artikel 4a, derde lid, dat de gemeente bij verordening een wettelijke termijn moet opnemen waarbinnen de

gemeente na het eerste gesprek over de hulpvraag moet besluiten of iemand voor een schuldenregeling in aanmerking komt. De termijn mag maximaal 8 weken bedragen (conform Awb-termijn). Wij ontvangen veel vragen over de verordening. Hierbij een overzicht van de meest gestelde vragen beantwoorden.

Is de verordening verplicht of kunnen we de termijn ook opnemen in een beleidsregel?

De wijziging van de Wgs spreekt nadrukkelijk van een bij verordening vast te stellen termijn. Dit betekent dat de wet dus bepaalt dat de termijn bij verordening moet worden vastgesteld. De bevoegdheid berust bij de gemeenteraad.

Een beleidsregel is anders van aard. Deze werkt een bestaande bevoegdheid nader uit. De gemeenteraad kan dus niet bepalen dat het College de termijn nader bij beleidsregel regelt, omdat de bevoegdheid in origine bij de gemeenteraad berust.

Waarom moeten we een termijn vaststellen? We hebben toch al een Awb-termijn?

Artikel 4a, derde lid, is in de nieuwe wet toegevoegd als gevolg van een door de Tweede Kamer aangenomen amendement van Peters en van Dijk. Aanleiding voor het amendement was een advies van de Nationale ombudsman om meer duidelijkheid te scheppen in de termijnen.

Komt de VNG met een modelverordening?

De VNG heeft een modelverordening opgesteld. De verwachting is dat de modelverordening inclusief ledenbrief, oplegger en het modelbesluit medio oktober wordt gepubliceerd.